

Quo vadis, ragby?

Nacházíme se v období, které je vhodné na zamyšlení, kterým směrem se ubírá vývoj ragby ve světě. Na podzim roku 2015 proběhlo mistrovství světa v ragby, tzv. Rugby World Cup, a v srpnu tohoto roku Olympijské hry, na které se ragby vrátilo po dlouhých několika desítkách let. O návrat ragby na Olympijské hry se jedná spíše formálně, spíše by se dalo mluvit o skutečné premiéře tohoto sportu. Zatímco před 2. světovou válkou bylo součástí Olympijských her ragby o patnácti hráčích a startovaly 2 - 3 týmy, na letošních Olympijských hrách se poprvé představila varianta o sedmi hráčích, tzv. sedmičky (anglicky Seven's), a na rozdíl od doby mezi Světovými válkami se účastnil doslova celý svět. Systém kvalifikací určil konečných 12 týmů, které jsme nakonec na turnaji v Riu viděli.

Co nám oba vrcholné turnaje tedy ukázaly?

Zjednodušeně by se mohlo říci, že jasnou převahu zemí jižní hemisféry, respektive, že Evropa za vývojem zaostává. Do semifinále v Riu se dostaly mužstva Fidži, Velké Británie, Jižní Afriky a Japonska. Semifinále MS 2015 hrál Nový Zéland, Austrálie, Jižní Afrika a Argentina. Evropa měla tedy jen jediného účastníka všech semifinálových bojů - Velkou Británii, která navíc navzdory všem prognóz překvapila a do semifinále postoupila naprosto zaslouženě.

Mají něco všechny tyto týmy společné? Mají. Tím je pojetí a přístup k tomuto sportu a tréninkovému procesu. Všechny tyto mimoevropské země jsou ve svém herním projevu průkopníky, v jejich hodnotovém měřítku stojí výše hledání cest, jak soupeře přehrát, než jak eliminovat možná rizika, a kolektivní a týmová součinnost je důsledkem individuálních výkonů. Cílem tedy není kolektivnost/týmovost (viz Evropa), ale individuální činnost, jejímž výsledkem je kolektivní/týmový výkon. Jinými slovy, jsou motory evoluce. Konkrétně je tato evoluce postavena na individuální kvalitě a rychlosti ve všech oblastech - kondiční, technické a taktické.

Chybou by ovšem bylo vinit z neúspěšnosti evropských týmů jen trenéry. Problematika je mnohem komplexnější. Na jižní hemisféře funguje určitá synergie ve výchově hráčů, v soutěžích, v klubech a v přípravě reprezentačních týmů - na všech úrovních ragby. Soutěže jsou krátkodobé (cca 3 měsíce) a jednotlivé úrovně

na sebe navazují. Mezi základním článkem (klubem) a reprezentací tedy není takový kvalitativní skok jako v Evropě. Profesionální hráči mají několik smluv - s klubem, s provincií a se svazem (reprezentací). Navíc, byť se toto pravidlo již opouští, tak stále platí, že hráč, který opustí svou zemi, protože podepíše smlouvu do klubu např. v Evropě, ztrácí možnost být součástí svého národního týmu. Je tedy zaručeno, že všem článkům bude hráč plně k dispozici.

V Evropě naproti tomu dochází k určitému boji mezi jednotlivými články svazu. Tento boj vychází z logických premis: každý článek má jiný cíl - klub chce uspět v domácí soutěži (trvá cca 10 měsíců) a v evropském poháru, svaz (reprezentace) na mezinárodním poli. A protože se termíny prolínají a hráče platí kluby, logicky dochází ke třenicím. Druhým důvodem je základní princip soutěží. Zatímco na jižní hemisféře jsou vrcholné soutěže uzavřené v tom smyslu, že se z nich neseštuje, tak v Evropě fungují soutěže na klasickém principu sestup - postup. V soutěžích na jižní hemisféře tak můžete získat pouze výhrou, protože nehrozí, že sestoupíte. Týmy se proto snaží svého soupeře přehrát. Často tu jsou vidět výsledky např. 40:30. V Evropě prohrou můžete i ztratit - sestoupit, proto se často hraje s cílem neprohrát. S tím souvisí celkové pojetí hry a tréninkového procesu: Jde o strategii (standardní situace) a taktiku (obecná hra) - jinými slovy o rytmus a tempo hry. Čím větší rytmus a tempo, tím hůře se hra kontroluje. A naopak, čím menší rytmus a tempo, tím více má mužstvo hru pod kontrolou. Evropské týmy na mistrovství světa dobře věděly, že kopy a standardními situacemi již neuspějí, proto přistoupily na hru týmů z „jihů“. Hra byla relativně otevřená se spoustou rucků. V nich ale Evropané chtěli hru spíše zpomalit, a tedy ji dostat pod větší kontrolu. U týmů z jižní hemisféry to byly naopak situace, kdy maximálně šlapali na plyn. Rozdíl mezi hráči Evropy a jižní polokoule není ve fyzické kondici, technické nebo taktické vybavenosti, nebo v sofistikovanosti strategie, rozdíl je v tom, že ragby v podání hráčů jižní hemisféry má prostě vyšší obrátky. Hráči tak zažívají herní situace ve větší rychlosti, čemuž přizpůsobili technické a taktické provedení jednotlivých situací. Jinými slovy: percepce => analýza => rozhodnutí => exekuce proběhne rychleji, než jak jsou zvyklí Evropané. A konečně třetím důvodem je ten, že kluby v Evropě jsou ovládnuty finančně silnými majiteli, kteří si mohou dovolit angažovat ty nejlepší hráče. Mladí talentovaní domácí hráči nemají, kde se rozvíjet a sbírat zkušenosti. Evropským týmům se pak nedostávají

dostatečné kvalitní hráči. Nejvíce je to patrné na stěžejních pozicích, jako je mlýnová a útoková spojka, první řada, zadák, třetí řada atd. Paradoxně tedy ekonomická síla klubů Evropě škodí.

Na tomto místě bych rád zmínil i jeden problém, který nesouvisí s hrou jako takovou, ale spíše s tím, do jakého prostředí děti u nás vstupují. Uznávám, že na tuto problematiku existují různé názory. Já, jako zastánce konkurenčního prostředí, se přikláním k liberálnímu pohledu řešení. Jedná se o dobře známé „výchovné“. Dítě nebo mladý hráč, který chce změnit klub, ať už z důvodů výkonnostních, nespokojenosti, nástupu na školu v jiném městě, přestěhování se rodiny atd., tak může učinit pouze v tom případě, pokud nový klub za něj zaplatí tabulkově stanovené výchovné. Pokud klubové finanční možnosti na to nestačí, mohou svého hráče vykoupit rodiče. Pokud ani Ti na to nemají, hráči není přestup umožněn. Hráč se tak stává v dnešní době prakticky nevolníkem (Josef II nevolnictví za Rakouska-Uherska zrušil již v r. 1781...). O hráče tak přijde nejen celý sport, ale i jeho mateřský klub, protože takový hráč ztratí motivaci na sobě dál pracovat a někdy i zcela skončí. Na jižní hemisféře je hráč po sezóně volný a může tedy libovolně přestoupit. Byť zastánci „našeho“ modelu mají silné argumenty, já jsem zastáncem „volného pohybu hráčů“ právě z důvodu vytváření konkurenčního prostředí, které je motorem všeho vývoje. Je to tvrdé prostředí, některé kluby by možná zanikly, naopak ty silné a progresivní by uměly vytvořit takové podmínky, abychom se na vývoj ve světě nekoukali pouze z uctivé a stále rostoucí vzdálenosti. Sport je obecně o konkurenci, proto konkurenční prostředí musíme kultivovat, nikoliv omezovat.

Jakým směrem ragby kráčí, a kráčet bude, se dá vysledovat i z tendencí, které se projeví během světových šampionátů. V roce 1995 nastala více než evoluce spíše revoluce, která byla dána profesionalizací ragby. Kvalita, ale hlavně kvantita přípravy hráčů rapidně vzrostla. Výsledkem byl enormní růst výkonnosti a turbulentní vývoj hry směrem k vyšší kvalitě. V roce 1999 slavila úspěch naprogramovaná hra skrze hrané sekvence. Mistry tohoto způsobu byli Australané. V roce 2003 rozhodovaly standardní situace a kopy a fyzičnost ve skrumážích ve větším počtu hráčů. V roce 2007 přišla renesance hry útokové spojky: ragby se opět točilo kolem ní, tento hráč byl skutečným šéfem hry, měl 100% zodpovědnost za vedení zápasu. V roce 2011 pak byli klíčové protiútoky. Již se nahrál tzv. ping-pong

(týmy si překopávaly balon z jedné strany na druhou). A konečně v roce 2015 jasně vládla otevřená hra, vysoký rytmus a tempo. V situacích jeden na jednoho se hráčům z jižní polokoule nestává, že by narazili do svého přímého obránce přímo, byť proti nim stojí zeď. Bránící vždy chytá útočícího ve své slabé pozici. Naprosto tedy tito hráči dominují hře jeden na jednoho. Další silnou stránkou hráčů jižní polokoule oproti Evropanům byla rychlost zahrávání rucků, to, jak je rychle vyřešit a balon znovu pustit do oběhu. Ve hře byla obrovská variabilita a plastičnost.

Na Olympijských hrách v Riu jsme byli svědky zajímavého pojetí sedmiček, hlavně ze strany Fidži. Čím se semifinalisté, a hlavně vítězná Fidži lišilo od ostatních?

Všichni 4 semifinalisté se prezentovali hrou založenou na rychlosti, explozivitě, agilitě, výborné obraně 1 x 1, obraně, která využívala velmi vysoký presink, a velmi čistě a rychle zvládnutých skrumáží - rucků, což jim umožňovalo pokračovat v útočném presinku realizovaném hrou rukama. Své útoky často vedli středem středem hřiště, což rozbíjelo obraný blok, a zároveň vyžadovalo vynikající individuální hru ústící v kolektivní součinnost.

Turnaji naprosto dominovali Fidžané. Nejen kvalitou svých hráčů, ale hlavně hrou, kterou jim právě jejich bezkonkurenční individuální dovednosti a schopnosti umožňovaly.

Hra tohoto ostrovního státu evokuje skoro až házenkářskou průpravu, díky které byli hráči schopni za každé situace míč přihrát spoluhráči. Logickým důsledkem je hra prakticky bez rucků, tedy skrumáží. Zatímco soupeři, hlavně ti, kteří se nedostali do semifinále, si vytvářeli prostor hrou do křídla, hráči Fidži směřovali 1. útoky do středu hřiště, díky čemuž narušovali velmi efektivně pozici bránících hráčů, kteří nedokázali udržet obraný blok mezi míčem a brankovištěm. Hra Fidži jasně demonstrovala trend, který byl viditelný i na MS 2015 v patnáctkovém ragby - kvalitní celotýmová a kolektivní součinnost vychází ze skvělých individuálních dovedností a schopností hráčů, jinými slovy, výborná týmová organizace nemůže nahradit nedostatky v individuálních činnostech.

Shrňme si tedy základní linie, které určují vývoj dnešního ragby. Kolektivní a celotýmová součinnost již nedokáže eliminovat nedostatky v individuálních činnostech hráčů, ale naopak tato součinnost vychází právě z excelentně

zvládnutých individuálních činností, které jsou založeny na principu rychlosti lokomoční, exekuční a rozhodovací. Výsledkem je hra těch nejlepších týmů v mnohem vyšším tempu, v kontinuální aplikaci útočného i obraného presinku a ve skrumážích (rucky), které oscilují na hranici rucku a pouhé situace skládky.

Budoucí vývoj ragby se dle mé hypotézy dá shrnout do následujícího sloganu : « **Budeš-li chtít mít hru skutečné pod kontrolou, budeš muset hrát rychleji než soupeř** »